

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja

Druk nr 2260

Warszawa, 15 października 2003 r.

Pan

Marek Borowski

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Andrzeja Aumillera.

(-) Romuald Ajchler; (-) Mieczysław Aszkiełowicz; (-) Andrzej Aumiller;
(-) Barbara Błońska-Fajfrowska; (-) Marian Curyło; (-) Bronisław Dankowski; (-) Stanisław Dulias; (-) Michał Figlus; (-) Stanisław Głębocki;
(-) Józef Głowa; (-) Anna Górna-Kubacka; (-) Grzegorz Górniak; (-) Hanna Gucwińska; (-) Roman Jagieliński; (-) Marian Janicki; (-) Gabriel Janowski;
(-) Stanisław Kalemba; (-) Jan Klimek; (-) Bożena Kozłowska; (-) Piotr Krutul; (-) Józef Kubica; (-) Janusz Lisak; (-) Aleksander Małachowski;

(-) Adam Markiewicz; (-) Czesław Marzec; (-) Gabriela Masłowska;
(-) Jerzy Młynarczyk; (-) Wojciech Mojzesowicz; (-) Zbigniew Musiał;
(-) Jerzy Müller; (-) Tadeusz Myler; (-) Tomasz Nałęcz; (-) Irena Maria
Nowacka; (-) Jan Orkisz; (-) Andrzej Otręba; (-) Stanisław Piosik;
(-) Czesław Pogoda; (-) Ryszard Pojda; (-) Danuta Polak; (-) Tadeusz
Polański; (-) Olgierd Poniżnik; (-) Małgorzata Rohde; (-) Krzysztof
Rutkowski; (-) Marek Sawicki; (-) Piotr Smolana; (-) Stanisław Stec;
(-) Władysław Stępień; (-) Antoni Stanisław Stryjewski; (-) Benedykt
Suchecki; (-) Jan Sztwiertnia; (-) Tadeusz Tomaszewski; (-) Tomasz
Tomczykiewicz; (-) Bogusława Towalewska; (-) Zofia Wilczyńska; (-) Adam
Woś; (-) Wojciech Szczęsny Zarzycki; (-) Leszek Zieliński; (-) Lech
Zielonka.

**Projekt nowelizacji ustawy Prawo bankowe w części dotyczącej przepisów o
bankowym tytule egzekucyjnym.**

USTAWA

z dnia .....

o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw

Art. 1. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1385 i 1387 i Nr 241, poz. 2074 oraz z 2003 r. Nr 50, poz. 424, Nr 60, poz. 535 i Nr 65, poz. 594) wprowadza się następujące zmiany:

1) skreśla się art. 96-98;

Art. 2. W ustawie z dnia 6 grudnia 1996 r. - O zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. z 1996 r. Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 121, poz. 769, z 1998 r. Nr 106 poz.668, oraz z 2000 r. Nr 48, poz.554, Nr 60, poz. 702) wprowadza się następujące zmiany:

1) skreśla się art. 30

2) art. 31 otrzymuje brzmienie:

" Art. 31. 1. We wszystkich sprawach, wniosek zastawnika o zabezpieczenie roszczeń wynikających z zastawu rejestrowego sąd rozpoznaje na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, sąd rozpoznaje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia jego złożenia".

Uzasadnienie

Przedstawiony projekt nowelizacji ustawy Prawo bankowe zmierza bezpośrednio do pozbawienia banków uprawnienia do wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych, na podstawie ksiąg banków lub innych dokumentów związanych z dokonywaniem czynności bankowych, a tym samym do dostosowania prawa bankowego do prawa unijnego.

Uprawnienie banków do wystawiania tytułów egzekucyjnych nie było znane przepisom rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1928 r. o prawie bankowym (Dz. U. Nr 34, poz. 321 wraz z późniejszymi zmianami). Jedynym

uprawnieniem banku (art. 47 i 48 cytowanego rozporządzenia) było prawo sprzedaży zastawionych przedmiotów przez maklera giełdowego lub przez licytację w razie niezaspokojenia, w umówionym terminie, roszczeń banku z tytułu kredytu krótkoterminowego, zabezpieczonego zastawem ruchomym, i to po spełnieniu innych warunków określonych tymi przepisami.

Omawiane uprawnienie wprowadzone, zostało dopiero przepisami dekretu z dnia 25 października 1948 r. o reformie bankowej (Dz. U. z 1951 r. Nr 36, poz. 279 i z 1957 r. Nr 31, poz. 139). Art. 13 ust. 2 dekretu stanowił, iż "wyciągi z ksiąg banków oraz inne dokumenty, stwierdzające zobowiązania wobec banków i zaopatrzone w oświadczenie banku, że oparte na nich roszczenia są wymagalne, mają moc prawną wykonalnych tytułów egzekucyjnych, bez potrzeby uzyskiwania sądowych klauzul wykonalności. Egzekucja należności, stwierdzonych tymi dokumentami, odbywa się według wyboru banku bądź w trybie, przepisany w kodeksie postępowania cywilnego, bądź w trybie egzekucji administracyjnej". Uprawnienie to nie obejmowało jedynie dochodzenia roszczeń przeciw jednostkom, których spory z bankiem należały do właściwości państwowego arbitrażu gospodarczego.

Kolejne ustawy: ustawa z dnia 13 kwietnia 1960 r. o prawie bankowym (Dz. U. Nr 20, poz. 121, z 1964 r. Nr 8, poz. 50, z 1966 r. Nr 24, poz. 151, z 1972 r. Nr 53, poz. 340 i z 1974 r. Nr 27, poz. 157); ustawa z dnia 12 czerwca 1975 r. - Prawo bankowe (Dz. U. Nr 20, poz. 108 i z 1981 r. Nr 17, poz. 82); ustawa z dnia 26 lutego 1982 r. - Prawo bankowe (Dz. U. Nr 7, poz. 56, z 1983 r. Nr 71, poz. 318 i z 1987 r. Nr 33, poz. 181) oraz ustawa z dnia 31 stycznia 1989 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 1992 r. Nr 72, poz. 359, z 1993 r. Nr 6, poz. 29, Nr 28, poz. 127 i Nr 134, poz. 646, z 1994 r. Nr 80, poz. 369 i Nr 121, poz. 591, z 1995 r. Nr 4, poz. 18 i Nr 133, poz. 654, z 1996 r. Nr 10, poz. 61, Nr 75, poz. 357, Nr 90, poz. 406, Nr 106, poz. 496 i Nr 149, poz. 703 oraz z 1997 r. Nr 23, poz. 117, Nr 24, poz. 119, Nr 71, poz. 449, Nr 88, poz. 554, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 137, poz. 926), dosłownie powtórzyły zapis art. 13 cytowanego wyżej dekretu z tym, że dodano przepis uprawniający dłużnika do żądania, w drodze powództwa, umorzenia w całości lub w części egzekucji prowadzonej przez bank według przepisów kodeksu postępowania cywilnego bądź przepisów o egzekucji administracyjnej, jeżeli twierdził, że egzekwowana wierzytelność nie istniała lub istniała w kwocie mniejszej albo gdy dłużnik zgłosił wzajemne roszczenia nadające się do potrącenia z wierzytelności egzekwowanej. W takiej sytuacji sąd mógł, na wniosek powoda, zawiesić postępowanie egzekucyjne.

Przytoczone uprawnienie dłużnika, do żądania umorzenia w całości lub w części egzekucji, jakkolwiek nie niwelowało nierównej pozycji procesowej stron (bank, dłużnik), to jednak stwarzało znacznie korzystniejszą, niż obecnie przyjęta, pozycję procesową dłużnika banku.

Np.: Sąd w procesie wszczętym na skutek powództwa przeciwegzekucyjnego mógł samodzielnie, nie czekając na wynik odrębnego procesu, rozstrzygnąć o istnieniu wierzytelności przeciwstawionych do potrącenia, albowiem zarzut potrącenia musiał być uznawany za środek obrony, a nie dochodzenia roszczeń.

Jakkolwiek zawieszenie egzekucji na podstawie art. 21 ust. 5 prawa bankowego z 1960 r. (później art. 16 ust. 5 prawa bankowego z 1975 r.) nie było obligatoryjne, to jednak sądy nie stosowały zawieszenia egzekucji jedynie wówczas, gdy doszły do wniosku, że powództwo zostało wytoczone jedynie w celu faktycznego odroczenia egzekucji.

Wymienione wyżej dokumenty bankowe stwierdzające zobowiązanie na rzecz banku bez potrzeby uzyskiwania dla nich sądowych klauzul wykonalności, w celu zapobieżenia wszczęciu egzekucji w wypadkach wątpliwych poddawane były szczególnej kontroli sądu w postępowaniu na skutek powództwa o umorzenie egzekucji.

Wybór przez dłużnika drogi przewidzianej do dochodzenia roszczeń bankowych nie mógł w żadnym wypadku pozbawić go (a więc w tym rozumieniu także poręczyciela) tych zarzutów, które mógłby on podnieść w postępowaniu rozpoznawczym w celu wykazania, że wierzycielowi nie przysługuje wierzytelność bankowa lub, że przysługuje mu w mniejszej wysokości. To samo odnosiło się do zarzutów powodujących bezskuteczność roszczenia wierzyciela w stosunku do poręczyciela, a dotyczących działań (zaniechań) wierzyciela, określonych w art. 879 § 2, 880 i 887 k.c.

(1974.05.30, wyrok SN II CR 144/74 - OSP 1976/3/60, glosa: Krajewski J. OSP 1976/3/60; 1972.10.03, wyrok SN I CR 351/72 - OSNC 1973/9/154

1971.03.03, wyrok SN II CR 8/71 - OSNC 1971/10/183, przegląd orzeczn.: Szpunar A. Wanatowska W. NP 1972/7-8/1147).

Wprowadzone ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe, zmiany w zakresie uprawnienia do wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych i egzekucji należności na ich podstawie w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, sprowadziły się do konieczności uzyskania klauzuli wykonalności nadawanej bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przez sąd, konieczności uzyskania oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji oraz do zniesienia uprawnienia dłużnika do żądania w drodze powództwa, na podstawie przepisów prawa bankowego, umorzenia w całości lub w części egzekucji prowadzonej przez banki według Kodeksu postępowania cywilnego bądź przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, jeżeli egzekwowana wierzytelność nie istniała lub istniała w kwocie mniejszej albo gdy dłużnik zgłaszał wzajemne roszczenia nadające się do potrącenia z wierzytelności egzekwowanej oraz do zabezpieczenia powództwa przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego.

Zmiany te (sądowa klauzula wykonalności, oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji) tylko pozornie ograniczyły uprawnienie banku do egzekucji swoich należności, na podstawie wystawianego przez siebie tytułu egzekucyjnego, natomiast w istotny sposób pogorszyły obronę dłużnika przed egzekwowaniem w takim trybie nieistniejącej wierzytelności banku lub wierzytelności w innej wysokości niż faktycznie istniejąca, przez odesłanie go na drogę powództwa przeciwegzekucyjnego z art. 840 k.p.c. obejmującego obronę merytoryczną jedynie w zakresie uregulowanym przez ten przepis.

Postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu jest postępowaniem formalnym, w którym sąd (w składzie jednoosobowym) bada jedynie to czy dłużnik poddał się egzekucji oraz czy roszczenie objęte tytułem wynika z czynności bankowej dokonanej bezpośrednio z bankiem lub z zabezpieczenia wiarytelności banku wynikającej z tej czynności.

Standardem umowy kredytowej, narzuconej przez bank, jest uzależnienie udzielenia kredytu od poddania się przez kredytobiorcę egzekucji w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

W takiej sytuacji w pełni zasadnym jest twierdzenie, że uprawnienie banku do prowadzenia egzekucji w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, od czasu wprowadzenia tego uprawnienia, merytorycznie nie zostało w ogóle ograniczone, podczas gdy obrona dłużnika przed takim trybem egzekucji została w sposób istotny utrudniona.

Nadto omawiane uprawnienie banków jest sprzeczne z konstytucyjną zasadą sądowego wymiaru sprawiedliwości, dającą każdemu prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 Konstytucji). Rozwiązanie przyjęte w prawie bankowym narusza także szereg innych zasad konstytucyjnych, w szczególności zasadę równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji), zasadę równej dla wszystkich ochrony prawnej własności i innych praw majątkowych (art. 64 Konstytucji) oraz zasadę ochrony konsumentów (art. 76 Konstytucji).

Podniesionej (w ślad za A. Janiakiem - Glosa do uchwały SN z dnia 11 kwietnia 2000 r., III CZP 42/99) sprzeczności z konstytucją nie usuwa Rządowy projekt ustawy (data wpływu - 04 października 2002 roku) o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

Jak wykazano wyżej sprzeczne z konstytucją, a także zasadami prawa cywilnego, jest samo uprawnienie banku do wystawiania tytułów egzekucyjnych, a nie sposób realizacji tego uprawnienia.

Z tych względów proponowana zmiana ustawy Prawo bankowe jest w pełni zasadna i konieczna.

Warszawa, 13 listopada 2003 r.

ZAL. Nr

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
o zgodności przedstawionego poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy
- Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2002 r. Nr 23, poz. 398) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Przedstawiony poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw ma na celu likwidację instytucji bankowych tytułów egzekucyjnych (art. 96 – 98 Prawa bankowego).

Na marginesie należy zaznaczyć, że w Sejmie trwają prace także nad rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw (druk nr 2116). Projekt rządowy dotyczy m.in. przepisów dotyczących bankowych tytułów egzekucyjnych, z tym że nie usuwa samej instytucji, a jedynie przewiduje jej zmiany.

II. Stan prawa wspólnotowego materii objętej projektem ustawy

Cywilne postępowanie egzekucyjne, ani kwestia wystawiania przez banki tytułów egzekucyjnych nie są regulowane przez prawo Unii Europejskiej.

III. Układ Europejski

Układ Europejski nie reguluje kwestii, które są przedmiotem opiniowanego projektu ustawy.

IV. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego i postanowień Układu Europejskiego

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

V. Traktat o przystąpieniu Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej do Unii Europejskiej

Traktat nie reguluje kwestii objętych zakresem przedmiotowym projektu ustawy.

VI. Konkluzje

Przedstawiony poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw nie jest objęty zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej ani obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Studiów i Ekspertyz

Wiesław Staśkiewicz

Deskrytory Bazy REX: Unia Europejska, banki, egzekucja